

Libres escolars fantàstics (insòlits, metafòrics...)

Jaume Trilla Jaume
Barcelona: Barcanova Educació, 1986

Tradicionalment, l'accés al coneixement i al món s'ha fet a través de la paraula oral i escrita. I si aquest coneixement és organitzat i sistematitzat, es pot afirmar que s'ha donat en un context d'instrucció, ja sigui amb la fórmula de l'escola o amb qualsevol altre format on una persona té la missió d'instruir-ne una altra. Tot i que l'arribada del cinema durant el segle XX i la plena implantació de les tecnologies de la informació en el segle XXI han modificat aquesta forma d'obrir-se al món, es pot afirmar que tant l'escola com el llibre són elements indissociables de la formació. Qui no recorda els primers dies de curs a l'escola fullejant els llibres de text nous?

Però els llibres de text sempre han tingut el format que coneixem ara? O, dit d'una altra manera, quins són els llibres que al llarg de la història s'han utilitzat per presentar el món a una persona en formació?

Per respondre aquesta pregunta, l'autor fa una anàlisi d'una gran diversitat de llibres que, d'una manera o una altra, es pot considerar que han complert la funció de "llibre de text". El ventall de possibilitats és molt ampli.

D'una banda, hi ha els "llibres únics", textos que recullen tot el saber necessari que l'aprenent ha de conèixer. Dins d'aquesta categoria podem trobar, en primer lloc, els textos religiosos de les grans cultures del llibre com són la Bíblia, el Corà o el Talmud. També, tots aquells llibres que d'una forma o una altra han desenvolupat una funció enciclopèdica, de llibre que aporta i presenta una condensació del que cal conèixer del món.

D'altra banda, trobem també aquells llibres que, sense ser pròpiament llibres de text, han tingut una funció similar o han estat suggerits per poder-ho ser en algun moment. És el cas dels "llibres espill", textos escrits expressament per a una persona noble amb consells i recomanacions per conduir-se en la vida. També és el cas de llibres com el *Robinson Crusoe*, el text amb què Rousseau ensenyaria a llegir el seu deixeble, com explica a l'Emili.

Però aquest llibre també fa un recull de textos que, com diu el títol, són fantàstics, imaginaris, insòlits... Llibres que no han fet pròpiament de llibre de text però que podrien ser-ho. Les pintures i les escultures com a forma de narrar història per a una població analfabeta, llibres que es poden menjar, llibres per a infants que critiquen l'escola (com el *Petit llibre roig dels joves estudiants*, ressenyat al número 52 d'aquesta *Revista*).

L'autor demostra en aquest treball que, més enllà de la seva expertesa en història de l'educació, també és un gran bibliòfil, de manera que molts dels exemples surten no només de l'estudi de la pedagogia sinó que han estat identificats o suggerits per la literatura.

És un llibre amè, fàcil de llegir i molt suggeridor per a qualsevol persona interessada en l'educació però també, i especialment, per a les persones que estimen els llibres.

Jesús Vilar Martín
Professor
Facultat d'Educació Social i
Treball Social
Pere Tarrés - Universitat Ramon Llull